

เกร็ดความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย
เรื่อง อายุความฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา
เรียบเรียงโดย
นายณัฐพงศ์พันธ์ บัวผัน
นิติกรปฏิบัติการ
ส่วนงานนิติการและกฎหมาย สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขาหิน
อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

.....
ที่มาข้อมูล หนังสือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา / สหรัฐ กิติ ศุภากร ผู้พิพากษา

ข้อพิจารณาเบื้องต้น

อายุความฟ้องคดีส่วนแพ่งตามมาตรา ๕๑ หมายถึง อายุความฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา หรืออาจมีการดำเนินคดีอาญาแล้ว ถ้าเป็นคดีแพ่งล้วนๆ จะนำหลักอายุความคดีอาญาตามมาตรา ๕๑ มาใช้บังคับไม่ได้ ต้องใช้อายุความทั่วไปในคดีแพ่ง และถ้าเป็นระยะเวลาการฟ้องคดีเพื่อเอาคืนซึ่งการครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗๕ วรรคสอง ก็ไม่ถือเป็นอายุความ ไม่อยู่ในบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๕๑

หลักเกณฑ์

๑ ถ้าไม่มีผู้ใดฟ้องคดีอาญา

ถ้าไม่มีผู้ใดฟ้องคดีอาญา อาจเป็นเพราะผู้เสียหายไม่ต้องการดำเนินคดีอาญา หรืออาจมีการดำเนินคดีอาญาแล้ว แต่คดีอยู่ระหว่างสอบสวน หรือสอบสวนเสร็จแล้ว แต่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ก็เท่ากับยังไม่มีผู้ใดฟ้องคดีอาญา หรือแม้กระทั่งการฟ้องคดีอาญาแล้ว แต่ต่อมาได้ถอนฟ้อง ซึ่งมีผลให้ความกลับสู่ฐานะเดิมเสมือนหนึ่งมิได้มีการยื่นฟ้องทางอาญา ก็ถือว่ายังไม่มีผู้ใดฟ้องคดีอาญา ดังนั้น เมื่อไม่มีผู้ใดคดีอาญา สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีส่วนแพ่งซึ่งก็คือคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญาก็ต้องถือเอาอายุความอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ เป็นหลัก ไม่ว่าอายุความคดีส่วนแพ่งจะสั้นหรือยาวกว่า ก็ต้องถือเอาอายุความคดีอาญา ถ้าในคดีส่วนแพ่งฟ้องจำเลยหลายคน เฉพาะคนที่ เป็นจำเลยในคดีอาญาเท่านั้นที่ใช้อายุความทางอาญาที่ยาวกว่าบังคับ เช่น โจทก์ฟ้องคดีส่วนแพ่งว่าจำเลยที่ ๑ ละเมิดขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้สามีโจทก์ถึงแก่ความตาย ส่วนจำเลยที่ ๒ ในฐานะนายจ้างให้ร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ดังนี้ เฉพาะจำเลยที่ ๑ เท่านั้น ที่ต้องใช้อายุความทางคดีอาญาบังคับ ส่วนจำเลยที่ ๒ ต้องใช้อายุความละเมิดธรรมดา คือ อายุความ ๑ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง

๒ กรณีที่มีการฟ้องคดีอาญาและได้ตัวผู้กระทำความผิดมาขังศาลแล้ว แบ่งได้เป็น ๒ กรณี

๑) ฟ้องแล้วแต่คดีอาญายังไม่เสร็จเด็ดขาด

อายุความซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิจะฟ้องคดีแพ่งย่อมสะดุดหยุดลง ระยะเวลาที่ล่วงพ้นไปก่อนนั้นไม่คิณับ
เข้าในอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๑๕ วรรคหนึ่ง และเมื่อเหตุที่
ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดแล้ว จึงให้เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่นั้น ตามมาตรา ๑๙๓/
๑๕ วรรคสอง โดยอายุความจะเริ่มนับใหม่เมื่อศาลในคดีอาญามีคำพิพากษาอย่างใดอย่างหนึ่งและคดี
เด็ดขาดแล้ว

๒) ฟ้องคดีแล้วและคดีเด็ดขาดแล้ว แบ่งเป็น ๒ กรณี

ก. เด็ดขาดโดยการลงโทษจำเลย ไม่ว่าผู้เสียหายจะฟ้องหรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ
หรือไม่ หากคดีอาญาศาลพิพากษาเด็ดขาดลงโทษจำเลยแล้ว สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดี
ส่วนแพ่งย่อมมีกำหนดอายุความ ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/
๓๒

ข. เด็ดขาดโดยการยกฟ้องจำเลย อายุความฟ้องคดีส่วนแพ่ง เป็นไปตามอายุความทั่วไป ตาม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อาจเป็น ๑ ปี ๒ ปี ฯลฯ ตามแต่ละมูลเหตุที่เกิดขึ้น เช่น
คดีละเมิด ก็ต้องฟ้องภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะฟ้องต้องใช้ค่าสินไหม
ทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘ หรือหากนิติสัมพันธ์เป็นเรื่องเป็น
เรื่องสัญญาซื้อขายสินค้า ก็มีอายุความ ๒ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
๑๙๓/๓๔ (๑)

.....